

~~Σελίδα/πία 28-7~~

Ο φωτογράφος Γιώργος Σεφέρης

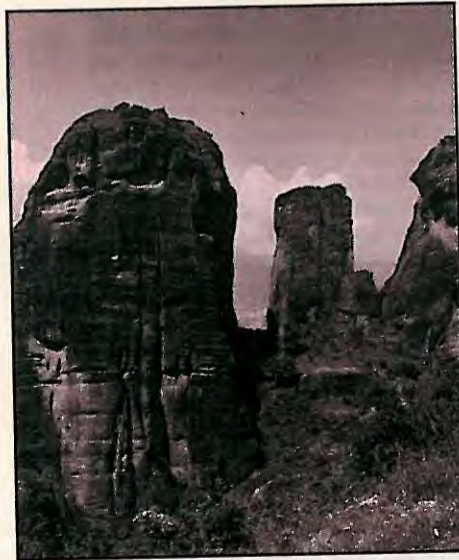

Μπόρια, Νοέμβριος 1937

Συστηματικός ταξιδευτής και συνειδητός περιηγητής, σε εποχές που ο τουρισμός και τα ταξίδια δεν είχαν προσλάβει το σημερινό μαζικό χαρακτήρα, ο ποιητής Γιώργος Σεφέρης κουβαλάει πάντα στις μετακινήσεις του δύο απαραίτητους συντρόφους: τον ταξιδιωτικό οδηγό της περιοχής που επισκέπτεται, και τη φωτογραφική μηχανή του. (Στη βιβλιοθήκη του εντυπωσιάζει ο μεγάλος αριθμός ταξιδιωτικών βιβλίων-οδηγών, πάντα με σημειώσεις, ερωτηματικά, θαυμαστικά και υπογραμμίσεις του ποιητή).

Ο Σεφέρης άρχισε να ασχολείται με τη φωτογραφία από τα χρόνια των σπουδών του στο Παρίσι, όπως μαρτυρούν τα χρονολογικώς πρώτα αρνητικά που σώζονται στο φωτογραφικό του αρχείο, το οποίο περιλαμβάνει συνολικώς περίπου 2.500 λήψεις. Μέχρι το θάνατό του, όπως συμπεραίνουν οι ειδικοί, πρέπει να είχε ανανεώσει το φωτογραφικό του εξοπλισμό τουλάχιστον τέσσερις ή πέντε φορές.

Ως φωτογράφος δεν ταυτίζεται με τον θαμπωμένο τουρίστα που προσπαθεί να φωτογραφίσει ένα πασιγνωστο μνημείο ή να απαθανάτισει τον εαυτό του, τους φίλους και την οικογένεια μπροστά σε καθεδρικούς ναούς, σε αγάλματα ή αρχαιολογικά ερείπια. Είναι χαρακτηριστικό ότι ο ίδιος ο ποιητής εμφανίζεται, συγκριτικώς προς το αριθμητικό μέγεθος του αρχείου του, σε πολύ λίγες φωτογραφίες. Τον ενδιαφέρουν οι λεπτομέρειες, οι λιγότερο γνωστές αρχαιότητες, τα ερειπωμένα κάστρα,

Μετέωρα, Ιούνιος 1957

οι σκηνές του δρόμου, τα ανώνυμα πρόσωπα, τα τυχαία περιστατικά της στιγμής, εκείνο το άπαστο και ακαριαίο που ξέρει να αιχμαλωτίζει ο φακός. Αντιγράφει πιστά τη γύρω του πραγματικότητα, δεν την ωραιοποιεί. Οι λήψεις του, για παράδειγμα, στην προπολεμική Αλβανία, αποτυπώνουν ευγλωττα το κλίμα που ο ίδιος έχει λεπτομερώς περιγράψει στον οικείο τόμο του ημερολογίου του. Τοπία, χωρικοί, παζάρια, εικόνες χωρίς την ανθρώπινη παρουσία, αλλά και πολυπρόσωπα πλάνα με δύναμη και εσωτερική ένταση διαμορφώνουν και συγκροτούν μιαν ανεπανάληπτη ατμόσφαιρα, την οποία μόνον το μάτι ενός έμπει-

ρου φωτογράφου μπορεί να συλλάβει. Ανάλογες παρατηρήσεις μπορούν να γίνουν και για τις φωτογραφίες που τράβηξε στην Αίγυπτο και τη Νότιο Αφρική κατά τη διάρκεια του πολέμου, ενώ σήμερα γνωρίζουμε πόσα χρωστά η σφαιρική ποίηση στις φωτογραφίες που θησαύρισε ο ποιητής με το φακό του στην Κύπρο. Γιατί, στην περίπλοκη διαδικασία της ποιητικής του δημιουργίας, οι φωτογραφίες παίζουν συχνά το ρόλο μνημονίου, αποτελούν το ερέθισμα και την αναβίωση στιγμών που τον έχουν συγκινήσει ποιητικά. Πολλά από όσα γράφει στο χαρτί έχουν την αφετηρία τους ή τη μνημονική τους υποστήριξη σε αντίστοιχες φωτογραφίες που έχει τραβήξει ο ίδιος. Τα γραπτά του και οι φωτογραφίες του έχουν σχέση συγκαινωνούντων δοχείων.

Ο Σεφέρης μπορεί να μην έφτασε στο επίπεδο επαγγελματικής ενασκόλησης με τη φωτογραφία, όπως λ.χ. ο Ανδρέας Εμπειρικός, αλλά διαθέτει αναμφισβήτητο το ένστικτο και την οπτική που σπρώχνει έναν φωτογράφο να διαλέξει το συγκεκριμένο θέμα και να γυρίσει την πλάτη του σε μια «ωραία» ή σε μια «ρομαντική» εικόνα αμφισβητούμενης αισθητικής. Πέρα από την όποια καλλιτεχνική ή αισθητική τους αξία, οι φωτογραφίες που τράβηξε για πενήντα χρόνια στις ανά τον κόσμο περιδιαβάσεις του έχουν αποτυπώσει τη ματιά ενός ποιητή και, καθώς κυλούν τα χρόνια, προσλαμβάνουν την αξία μαρτυρίας για το πόσο ραγδαία άλλαξε η ζωή μας και το φυσικό περιβάλλον στον εικοστό αιώνα.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΔΑΣΚΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

*Οι φωτογραφίες του Γ. Σεφέρη παραχωρήθηκαν από το Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης